

Tønder kommune
Wegners Plads 2
6270 Tønder

**Myndighed I - Teknik
og Miljø**

Tlf. +4574929292
Mobil +45 21 78 94 02
E-mail
emgmi@toender.dk

Sagsnr.:
01.05.08-P25-15-24
KS: LSJ

15. september 2025

Dispensation fra § 3 til vandløbsrestaurering i Løgumkloster Bæk

Tønder Kommunes afdeling Klima, Natur & Arealudvikling har søgt dispensation til restaurering af Løgumkloster Bæk. De ønskede tiltag omfatter bundhævning, genslyngning, etablering af 7 gydebanks, bundudskiftning, samt etablering af et midlertidigt sandfang nedstrøms. Løgumkloster Bæk er udpeget som beskyttet efter naturbeskyttelseslovens¹ § 3.

Afgørelse

Tønder Kommune meddeler hermed dispensation² til restaureringen af Løgumkloster Bæk.

Dispensation gives på nedenstående vilkår.

Vilkår

Tønder Kommune dispenserer på følgende vilkår:

- Projektet udføres som beskrevet under redegørelse.

Begrundelse

Projektet er startet af Løgumkloster Refugium, Løgumkloster Højskole, Løgumkloster Lokalråd og Brede Å Lystfiskerforening. Klima, Natur & Arealudvikling agerer byggherre.

Løgumkloster Bæk er udpeget som beskyttet efter naturbeskyttelseslovens § 3. Dermed er vandløbet beskyttet mod enhver form for tilstandsændring uden foregående dispensation.

¹ Lov 9 af 03. januar 1992 om naturbeskyttelse, jf. lovbekendtgørelse 1392 af 4. oktober 2022.

² Kommunen dispenserer i medfør af § 3, jævnfør § 65, stk. 2 i naturbeskyttelsesloven

Projektet gennemføres af Tønder Kommune for at medvirke til målopfyldelse i vandløbsforekomst 08184_s. Ved restaurering søges det, at skabe et mere varieret vandløb, som skal forbedre forholdene for fisk i vandløbet. Dette opnås ved etablering af skjulesteder, samt ved at skabe egnede forhold for gydning og fiskeyngel. Ved ændret vedligeholdelse, med større fokus på håndvedligeholdelse, opnås et mere varieret planteliv. Med gennemførelse af projektet forventes det, at forholdene for både fisk og planter bliver forbedret, og at projektet derved bidrager til eventuel målopfyldelse for vandløbet.

Tønder Kommune har besigtiget projektstrækningen og vandløbet kan beskrives som meget ensartet og reguleret.

Figur 1. Billeder fra besigtigelse.

Vandløbet er domineret af vandpest. Derudover var der svømmende vandaks, flydende vandnavle og smalbladet mærke.

Det varierede forløb samt varierede bundsubstrat vil bidrage til en øget smådyrsfauna og derved bidrage til eventuel målopfyldelse for smådyr.

På baggrund af vandløbets kvalitet og projektets bidrag til at forbedre vandløbets tilstand, meddeler Tønder Kommune dispensation.

Inhabilitet

Tønder Kommune er bevidst om, at kommunen selv er bygherre, men kommunen mener ikke der foreligger interessekonflikter, idet "Klima, Natur & Arealudvikling" og "Myndighed – Teknik og Miljø" er to uafhængige enheder med hver deres ledelse. Derudover er forundersøgelser foretaget af ekstern rådgiver.

Redegørelse

Projektet foregår i Løgumkloster Bæk med vandløbsnummer: 405201.

Vandløbet er målsat til mindst god økologisk tilstand. Den nuværende tilstand er ukendt for fisk, planter og alger, og er moderat for smådyr. Projektet har til formål at bidrage til målopfyldelse i vandløbsforekomsten o8184_s, som omfatter 3,24 km af Løgumkloster Bæk.

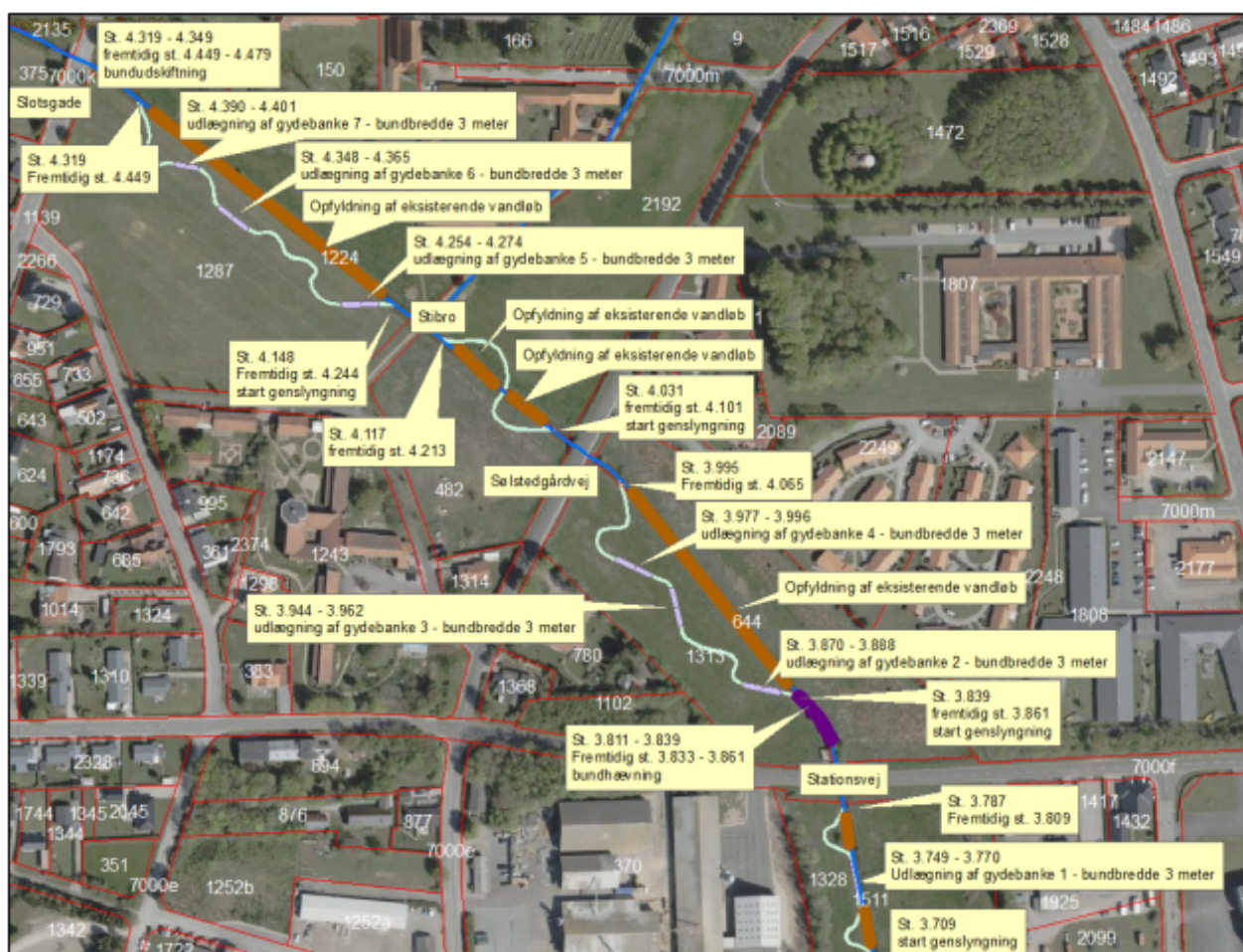
Projektet er inddelt i 4 projekttiltag, som tilsammen omfatter etableringen af 7 gydebanker, bundhævning, genslyngning og bundudskiftning, samt udlægning af gydegrus og skjulesten i varierende størrelser. Projektet er opdelt i 4 projektstrækninger. Etablering af gydebanker foregår efter DTU Aquas retningslinjer som angivet i vejledningen "Sådan laver man gydebanker for laksefisk".

Der vil tilmed blive etableret et midlertidigt sandfang mellem projektstrækningen og Løgumkloster Bæks sammenløb med Brede Å, for at mindske sandvandring nedstrøms under projektets udførelse. Det midlertidige sandfang bliver gravet 20 meter langt, 1 meter i dybden og i vandløbets bredde.

Nedenfor ses kort over projektstrækning og tiltag.

Figur 2. Oversigtskort.

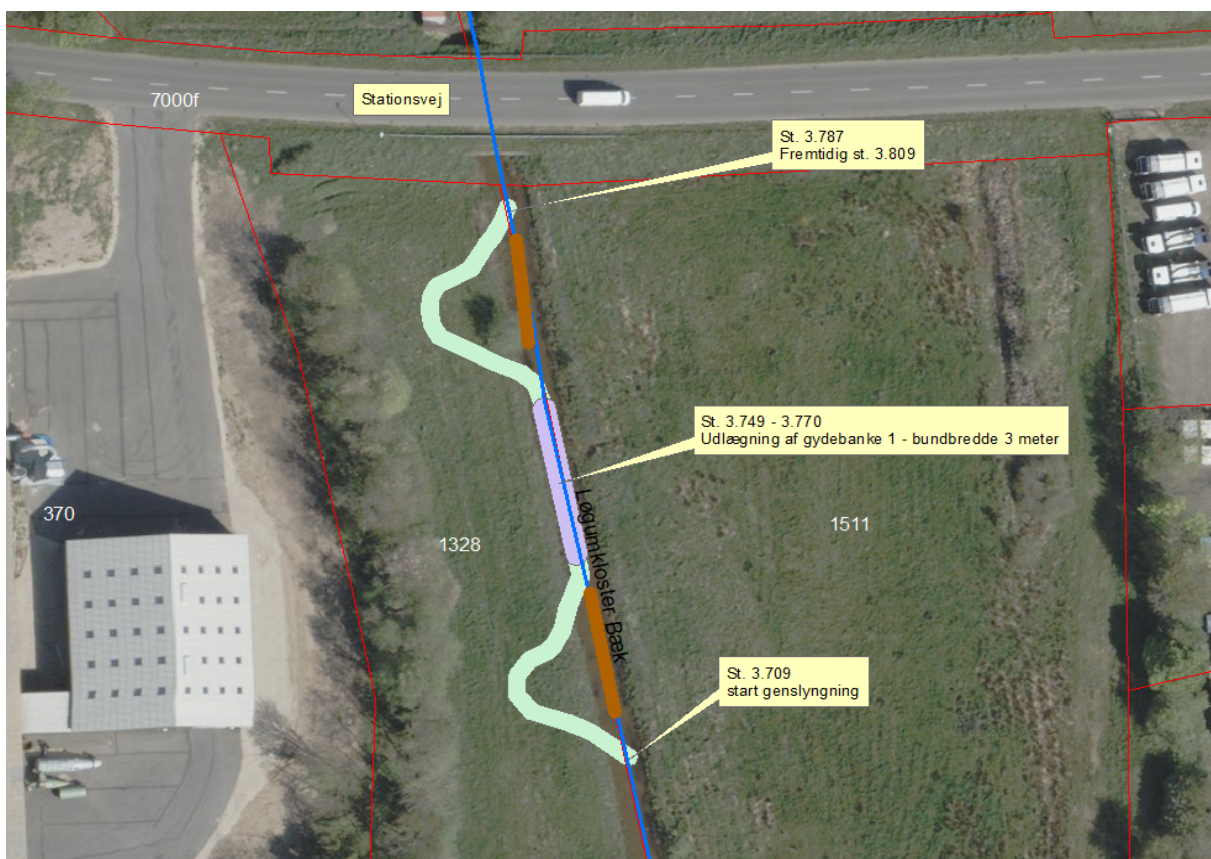

Figur 3. Oversigtskort over projekttiltag.

Projekttiltag 1: Slynkning af vandløbet st. 3.709-3.787 m og etablering af en gydebanke

På strækning st. 3.709-3.787 m genslynkes Løgumkloster Bæk og der etableres en gydebanke.

Ved genslynkningen forlænges strækningen med 52 m. Vandløbet anlægges i 1:2 på de lige strækninger, 1:1 på ydersiden af svingprofilerne samt 1:4 på indersiden af svingprofilerne. Der etableres en 20 m lang gydebanke med et 5 % fald. Gydebanken etableres med en bundbredde på 3,0 m med et 0,3 m tykt lag gydegrus bestående af 75% nøddesten (16-32 mm) og 25% singels og håndsten (32-64 mm). Desuden udlægges der skjulesten i klynger på hele strækningen.

Figur 4. Oversigtskort over projekttiltag 1.

Blå streg: nuværende Løgumkloster Bæk.

Brun streg: opfyldning af nuværende åløb.

Grøn streg: nye åslynger.

Lys lilla streg: gydebanker.

Røde streger: matrikelgrænser.

Hvide tal: matrikelnumre.

Tekstbokse viser stationeringer for nøglepunkter på projektstrækningen.

Projekttiltag 2: Slyngning af vandløbet st. 3.811-3.995 m, bundhævning og etablering af tre gydebanker

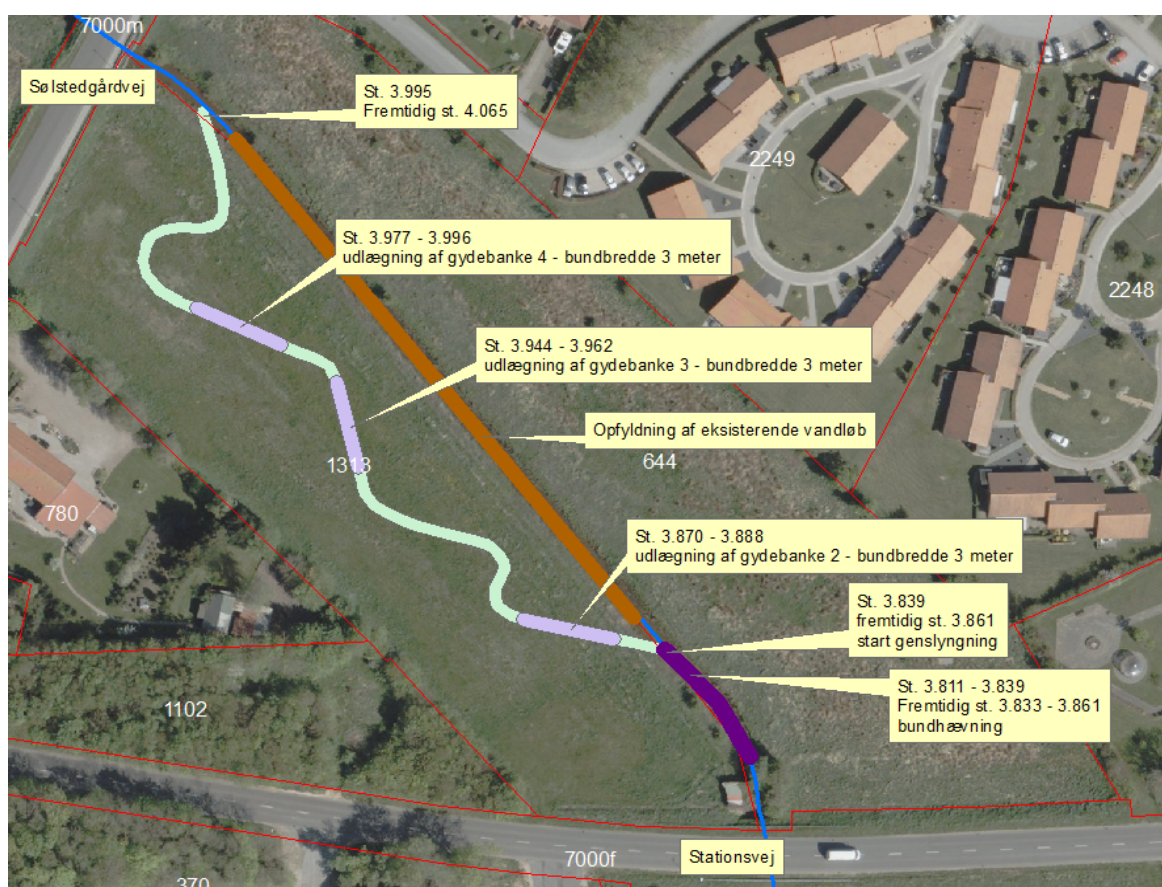
På strækning st. 3.811-3.995 m genslynges Løgumkloster Bæk og vandløbsbunden hæves på en mindre strækning. Der etableres tre gydebanker.

Ved genslyngningen forlænges strækningen med 48 m.

Løgumkloster Bæk genslynges på nuværende strækning st. 3.839-3.995 m. Vandløbet anlægges i 1:2 på de lige strækninger, 1:1 på ydersiden af svingprofilerne samt 1:4 på indersiden af svingprofilerne. Det nye forløb projekteres som udgangspunkt med en bundbredde på 2,5 m. Mellem nuværende st. 3.811-3.839 m hæves vandløbsbunden.

Vandløbsbunden hæves med gydegrus bestående af 75% nøddesten (16-32 mm) og 25% singels og håndsten (32-64 mm). Over strækningen etableres et fald på 2,5 ‰. På strækningerne st. 3.870-3.888, 3.944-3.962 og 3.977-3.996 m (ny stationering) etableres tre gydebanker på henholdsvis 18, 18 og 19 m i længde med et fald på henholdsvis 3,9, 3,9 og 3,2 ‰. Gydebankerne etableres med en bundbredde på 3,0 m med et 0,3 m tykt lag gyde-grus bestående af 75% nøddesten (16-32 mm) og 25% singels og håndsten (32-64 mm). Gydebankerne etableres dog med en varierende tykkelse på mellem 0,2-0,4 m. På strækningerne udlægges desuden skjulesten.

Figur 5. Oversigtskort over projekttiltag 2.

Blå streg: nuværende Løgumkloster Bæk.

Brun streg: opfyldning af nuværende åløb.

Grøn streg: nye åslynger.

Lys lilla streg: gydebanker.

Mørk lilla streg: bundhævning.

Røde streger: matrikelgrænser.

Hvide tal: matrikelnumre.

Tekstbokse viser stationeringer for nøglepunkter på projektstrækningen.

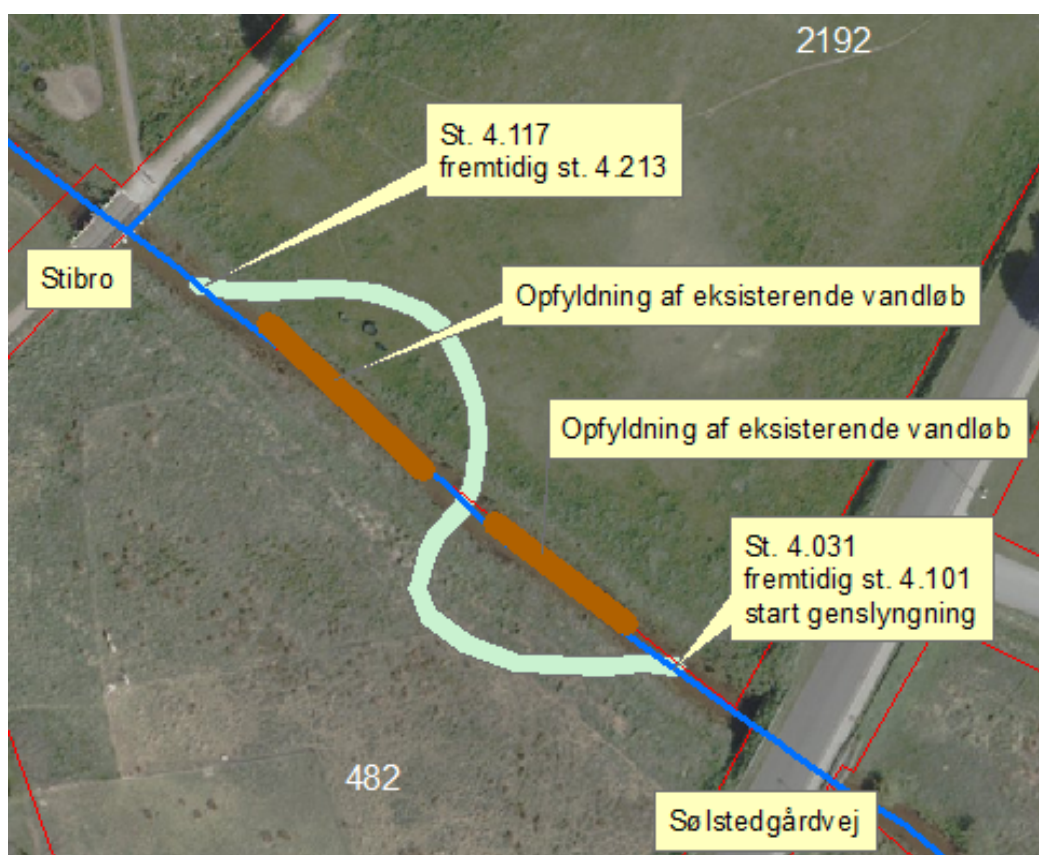

Projekttiltag 3: Slyngning af vandløbet st. 4.031-4.117 m

På strækning st. 4.031-4.117 m genslynges Løgumkloster Bæk.

Ved genslyngningen forlænges strækningen med 26 m.

Løgumkloster Bæk genslynges på nuværende strækning st. 4.031-4.117 m. Vandløbet anlægges i 1:2 på de lige strækninger, 1:1 på ydersiden af svingprofilerne samt 1:4 på indersiden af svingprofilerne. Det nye forløb projekteres som udgangspunkt med en bundbredde på 2,5 m.

Figur 6. Oversigtskort over projekttiltag 3.

Blå streg: nuværende Løgumkloster Bæk.

Brun streg: opfyldning af nuværende åløb.

Grøn streg: nye åslynger.

Røde streger: matrikelgrænser.

Hvide tal: matrikelnumre.

Tekstbokse viser stationeringer for nøglepunkter på projektstrækningen.

Projekttiltag 4: Slynkning af vandløbet st. 4.148-4.479 m etablering af tre gydebanker samt bundudskiftning

På strækning st. 4.148-4.479 m genslynkes Løgumkloster Bæk, der etableres tre gydebanker og vandløbsbunden udskiftes på en delstrækning.

På strækning st. 4.148-4.479 m genslynkes Løgumkloster Bæk, der etableres tre gydebanker og vandløbsbunden udskiftes på en delstrækning.

Ved genslynkningen forlænges strækningen med 34 m.

Løgumkloster Bæk genslynkes på nuværende strækning st. 4.148-4.319 m. Vandløbet anlægges i 1:2 på de lige strækninger, 1:1 på ydersiden af svingprofilerne samt 1:4 på indersiden af svingprofilerne. Det nye forløb projekteres som udgangspunkt med en bundbredde på 2,5 m.

På strækningerne st. 4.254-4.274, 4.348-4.365 og 4.390-4.401 m (ny stationering) etableres tre gydebanker på henholdsvis 20, 17 og 11 m i længde med et fald på henholdsvis 3,0, 2,9 og 2,7 ‰. Gydebankerne etableres med en bundbredde på 3,0 m med et 0,3 m tykt lag gydegrus bestående af 75% nøddesten (16-32 mm) og 25% singels og håndsten (32-64 mm). Gydebankerne etableres dog med en varierende tykkelse på mellem 0,2-0,4 m. Brinkanlægget ved gydebanke 5 ændres til anlæg 1:4 for at imødekomme Løgumkloster Refugiums ansøgning til etablering af vadested. På delstrækningen mellem 4.319-4.349 m udskiftes vandløbsbunden med en 0,2 m tykt lag gydegrus bestående af 75% nøddesten (16-32 mm) og 25% singels og håndsten (32-64 mm).

Figur 7. Oversigtskort over projekttiltag 4.

Blå streg: nuværende Løgumkloster Bæk.

Brun streg: opfyldning af nuværende åløb.

Grøn streg: nye åslynger.

Lys lilla streg: gydebanker.

Røde streger: matrikelgrænser.

Hvide tal: matrikelnumre.

Tekstbokse viser stationeringer for nøglepunkter på projektstrækningen.

Forhold til anden lovgivning

Projektet bliver ligeledes behandlet efter vandløbslovens, miljøvurderingslovens og planlovens bestemmelser og der bliver i den forbindelse truffet en særskilt afgørelse.

Vurdering i forhold til Natura 2000 og bilag IV-arter

Natura 2000-områder

Det nærmeste Natura 2000-område er H86 Brede Å. Løgumkloster Bæk har udløb til Brede Å og derved direkte hydraulisk kontakt til habitatområdet.

Nedenstående tabel viser naturtyper og arter optaget på udpegningsgrundlaget.

Udpegningsgrundlag for Habitatområde nr. 86		
Naturtyper:	Vandløb (3260)	
Arter:	Bæklampret (1096)	Flodlampret (1099)
	Snæbel* (1113)	Odder (1355)

*Angiver, at der er tale om en prioriteret art.

Ifølge Natura 2000-basisanalysen 2022-2027 er bæklampret registreret to steder i Brede Å. Artens krav til vandkvalitet, fouragering og gydning er generelt opfyldt i vandløbet, og der vurderes at være gode forudsætninger for en bestand af bæklampret. Der vurderes således ikke at være trusler for artens fortsatte forekomst i områdets vandløb.

I samme basisanalyse er flodlampret fundet et enkelt sted i Brede Å. Kendskabet til artens forekomst i området er generelt mangelfuldt, og det er derfor ikke muligt på nuværende tidspunkt at give en nærmere beskrivelse af udbredelsen. Det vurderes dog, at områdets karakter, med et stort vandløbssystem med god vandløbskvalitet, giver gode muligheder for en forekomst af flodlampret i området. Der vurderes således ikke at være trusler for artens forekomst i området.

Hvis bæk- og flodlampretter skulle befinde sig i Løgumkloster Bæk forventes de at få forbedret forhold, da der skabes bedre gydeforhold.

Der er ligeledes registreret snæbel enkelte gange i Brede Å gennem en længere årrække. Disse registreringer vurderes at dreje sig om individer, der i forbindelse med artens

gydevandringer fra Vadehavet til vandløbene, er trukket op i vandløbet.

Snæbelbestanden i Brede Å vurderes at være lille og anses for at være akut truet. Den lille bestand tilskrives ringe ensartede fysiske forhold i vandløbet med udpræget sandvandring. Det medfører dårlige betingelser for fiskenes gydning og dårlige overlevelsesmuligheder for ynglen. Projektet forventes at mindske sandvandring fra Løgumkloster Bæk, og der kommer til at være mere variation i Løgumkloster Bæk, da der genslynges, samt oprettes skjule- og gydesteder. Det forventes at skabe forbedret forhold for snæblen, hvis den skulle befinde sig i vandløbet.

Der er registreret odder i Brede Å. Odderen søger væk fra menneskelig aktivitet, og da den er nataktiv vil den ikke blive påvirket i anlægsfasen.

Da der bliver etableret et midlertidigt sandfang, som har til formål at mindske mængden af sand, der transporteres nedstrøms til Brede Å, er det vurderet, at projektet ikke vil påvirke naturtypen og arterne på udpegningsgrundlaget for H86.

Der er i 2022 indført 5 gydestryg i Brede Å og Lobæk, der blev indført for at forbedre forholdene for habitatarterne samt overvintrende vandplanter som vandranunkel og vandstjerne. Det er vurderet, at projektet i Løgumkloster Bæk ikke vil påvirke det tidligere projekt i Brede Å og Lobæk.

Bilag IV-arter

Tønder Kommune er forpligtet til at tage hensyn til leve- og voksesteder for bestemte dyre- og plantearter, som er optaget på habitatdirektivets bilag IV, også hvis disse leve og voksesteder ligger uden for habitatområder.

Odder og snæbel er der redegjort for under Natura 2000-områder.

Der er indenfor 900 m registreret langøret flagermus. Langøret flagermus forventes ikke at blive påvirket af restaureringsprojektet.

Følgende bilag IV-dyrearter kan muligvis forekomme indenfor en radius af 10 km fra projektområdet: Vand-, brun-, syd-, trold- og pipistrelflagermus samt markfirben, spidsnuet frø, løvfrø og stor vandsalamander. Padder, som spidssnudet frøer og løvfrøer, er knyttet til vandhuller og forventes ikke at blive negativt påvirket af projektet.

Flagermus og markfirben påvirkes ikke af projektet, da vandløbet ikke fungerer som habitat for disse arter.

Tønder Kommune vurderer, at projektet ikke vil påvirke bilag IV-dyrearter negativt eller ødelægge levesteder for bilag IV-dyrearter.

Der er ikke registreret bilag IV-plantearter i eller i nærheden af projektområdet. Tønder Kommune vurderer derfor, at projektet ikke vil påvirke eller ødelægge bilag IV-plantearter eller deres voksesteder.

Klage

Kommunens afgørelse kan påklages til Miljø- og Fødevareklagenævnet³. Afgørelsen vil blive offentliggjort på Tønder Kommunes hjemmeside og de klageberettigede orienteres. Jeg har vedlagt en klagevejledning. Klagen skal være indgivet via klageportalen til Miljø- og Fødevareklagenævnet senest den 14. oktober 2025.

Dispensationen må ikke udnyttes, før klagefristen er udløbet. Hvis der kommer klager, vil kommunen orientere dig om det.

Dispensationen falder bort hvis den ikke er blevet brugt inden tre år fra modtagelsen.

Venlig hilsen

Emma Gonnens Michelsen

Miljømedarbejder

Myndighed I - Teknik og Miljø
Wegners Plads 2
6270 Tønder
toender.dk

³ Afgørelsen kan påklages til Miljø og Fødevareklagenævnet jf. §78 i naturbeskyttelsesloven

Klagevejledning

Naturbeskyttelsesloven

Du kan klage over afgørelser, truffet efter naturbeskyttelseslovens bestemmelser, til Miljø- og Føde-vareklagenævnet.

Afgørelsen kan påklages af

- Modtager for afgørelsen
- Ejeren af den ejendom, som afgørelsen vedrører
- Offentlige myndigheder
- Lokale foreninger og organisationer, som har en væsentlig interesse i afgørelsen
- Landsdækkende foreninger og organisationer hvis hovedformål er beskyttelse af natur og miljø
- Landsdækkende foreninger og organisationer, som efter deres formål varetager væsentlige rekreative interesser, når afgørelsen berører sådanne interesser.

Klagefristen udløber 4 uger efter, at afgørelsen er meddelt. Er afgørelsen offentlig bekendtgjort, regnes klagefristen dog altid fra tidspunktet for bekendtgørelsen.

En tilladelse må ikke udnyttes før klagefristen er udløbet. Er der klaget rettidigt, må tilladelsen ikke udnyttes, medmindre Miljø- og Fødevareklagenævnet bestemmer andet.

Hvis du ønsker at klage over denne afgørelse, kan du klage til Miljø- og Fødevareklagenævnet. Du klager via Klageportalen, som du finder ved at søge på "klageportal" på borger.dk eller virk.dk. Du logger på borger.dk eller virk.dk, ligesom du plejer, typisk med MitID. Klagen sendes gennem Klageportalen til den myndighed, der har truffet afgørelsen.

En klage er indgivet, når den er tilgængelig for myndigheden i Klageportalen. Når du klager, skal du betale et gebyr på kr. 900 for private og kr. 1.800 for virksomheder. Du betaler gebyret med betalingskort i Klageportalen.

Miljø- og Fødevareklagenævnet skal som udgangspunkt afvise en klage, der kommer uden om Klage-portalen, hvis der ikke er særlige grunde til det. Hvis du ønsker at blive fritaget for at bruge Klage-portalen, skal du sende en begrundet anmodning til den myndighed, der har truffet afgørelse i sagen. Myndigheden videresender herefter anmodningen til Miljø- og Fødevareklagenævnet, som træffer afgørelse om, hvorvidt din anmodning kan imødekommes.

Gebyret bliver tilbagebetalt, hvis klagen bliver afvist fordi klagefristen er overskredet, klager ikke er klageberettiget eller Miljø- og Fødevareklagenævnet ikke har kompetence til at behandle klagen. Gebyret bliver også betalt tilbage, hvis klager får helt eller delvis ret.

Hvis afgørelsen bliver påklaget af andre, underretter kommunen dig om klagen.

Hvis du vil indbringe afgørelsen for en domstol, skal det ske inden 6 måneder efter at afgørelsen er meddelt eller offentliggjort, jf. naturbeskyttelseslovens § 88, stk.1.